

Landnotkun á Íslandi:

tækifæri og takmarkanir

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Tómas Grétar Gunnarsson
Háskólasetri Suðurlands

Hvað má gera við einn hektara:

Rækta 18 tonn af kartöflum

Rækta 4 tonn af byggi

Rækta 5 tonn af heyi

Beita 2 reiðhestum sumarlangt

Leggja 700 m af þjóðvegi nr. 1

Ráðstafa einni vænni sumarhúsaloð

Byggja íbúðir, t.d. fyrir 250 manns

Byggja 1/3 af kerskála f. álver

“Ekki neitt”, þjónusta vistkerfa

„Nothæft“ jarðnæði á Íslandi

Image © 2007 TerraMetrics
Image NASA

© 2005 Google

Frumskógur landnýtingar

- Ríkisstofnanir
  - umsýsla, rannsóknir, framkvæmdir
- Nokkur ráðuneyti
- Hagsmunasamtök
- Einkaaðilar
- Alþjóðlegar skuldbindingar
- Siðferðislegar skuldbindingar
- Lagarammi

Brjóta þarf vandamálið niður

- Hver eru markmiðin og hverjir eiga að setja þau?

Hver eru markmiðin?

- Að hámarka lífsgæði fyrir alla?

Lífsgæði og hamingja

- 50% skýrist af erfðum!

Lyubomirsky o.fl. 2005. *Review of General Psychology* 9: 111-131.

- Restin skýrist af öðrum þáttum

Hverjir eru aðrir þættir?

Landnotkun:

Þéttleiki byggðar og samskipta,
matvælaframleiðsla, iðnaður osfrv.

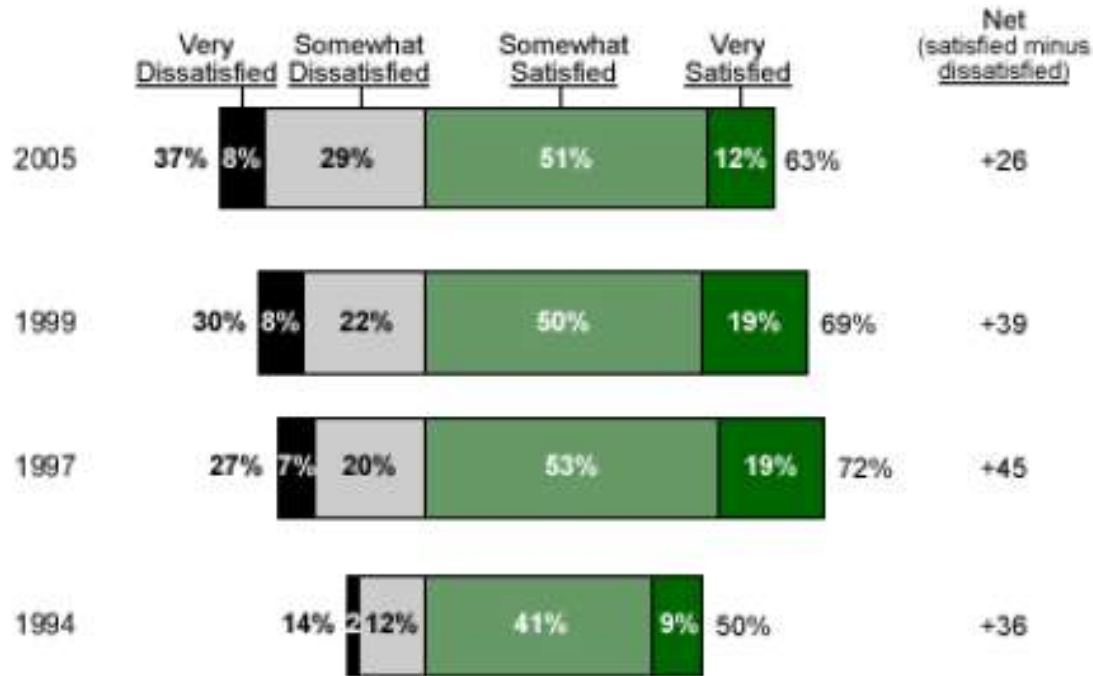
- Tekjur
- Lífslíkur
- Fjölskyldulíf
- Atvinnuöryggi
- Pólitískt frelsi
- Jafnrétti kynjanna
- Pólitískur stöðugleiki
- Loftslag og landafræði
- Félagslíf (trúarsamfélög og stéttarfélög)

Prátt fyrir 250% aukningu í meðaltekjum í Kína frá 1994 til 2005 er fólk ekki ánægðara

Overall Satisfaction With How Things Are Going in Life (Total Sample)

Overall, how satisfied or dissatisfied are you with the way things are going in your life today? Would you say you are very satisfied, somewhat satisfied, somewhat dissatisfied, or very dissatisfied?

Frey, Bruno S.; Alois Stutzer
2001. *Happiness and Economics*.
Princeton University Press.

Alan B. Krueger Princeton Univ.

Vöktun á lífsgæðum í Bretlandi

Þjóðarframleiðsla

Fjárfestingar

Atvinna

Fátækt

Menntun

Heilsa

Húsnæði

Glæpir

Loftslagsbreytingar

Loftgæði

Bílaumferð

Vatnsgæði

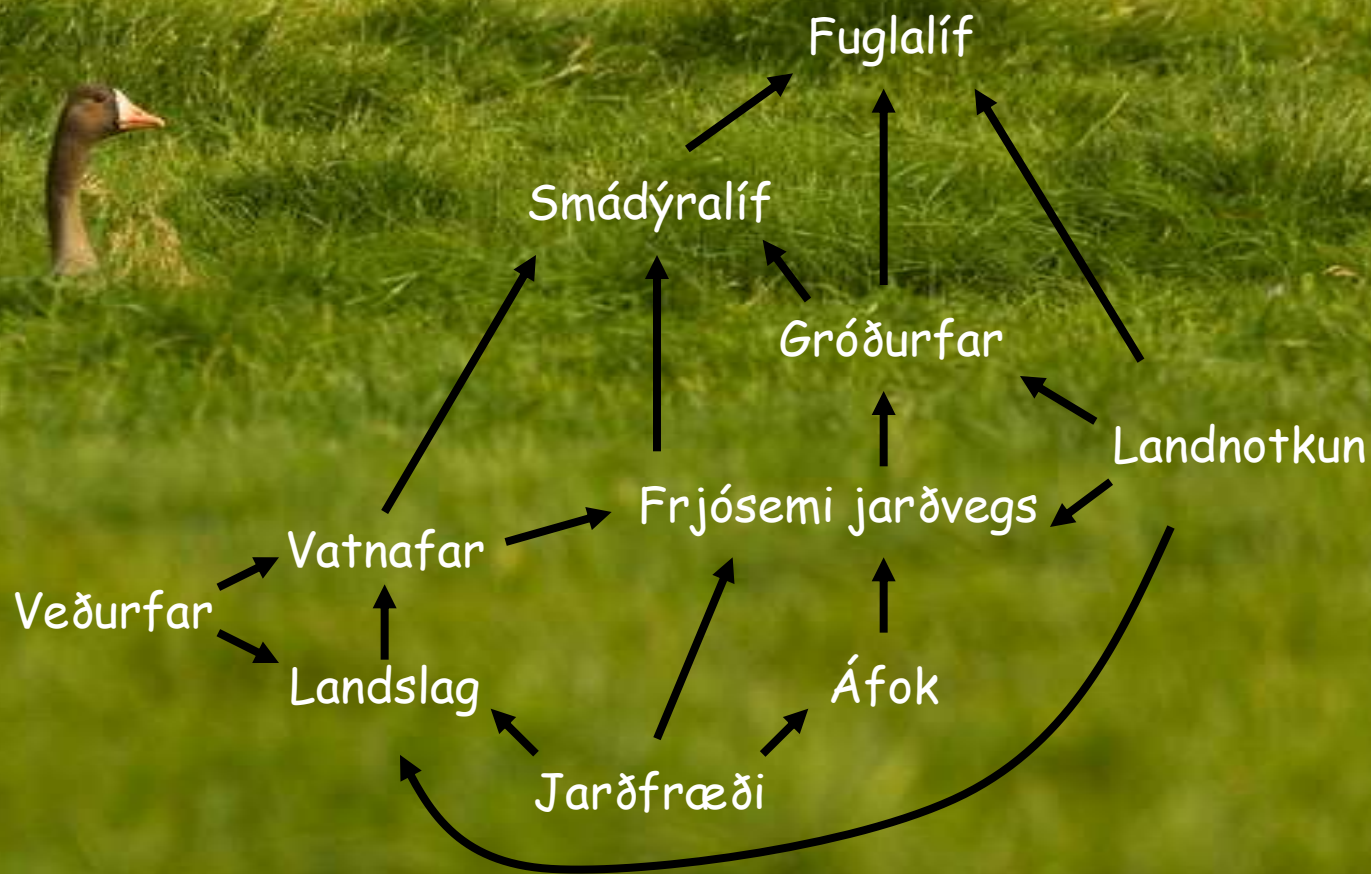
Ástand fuglastofna

Hlutfall lands sem er nýtt undir starfssemi

Sorp

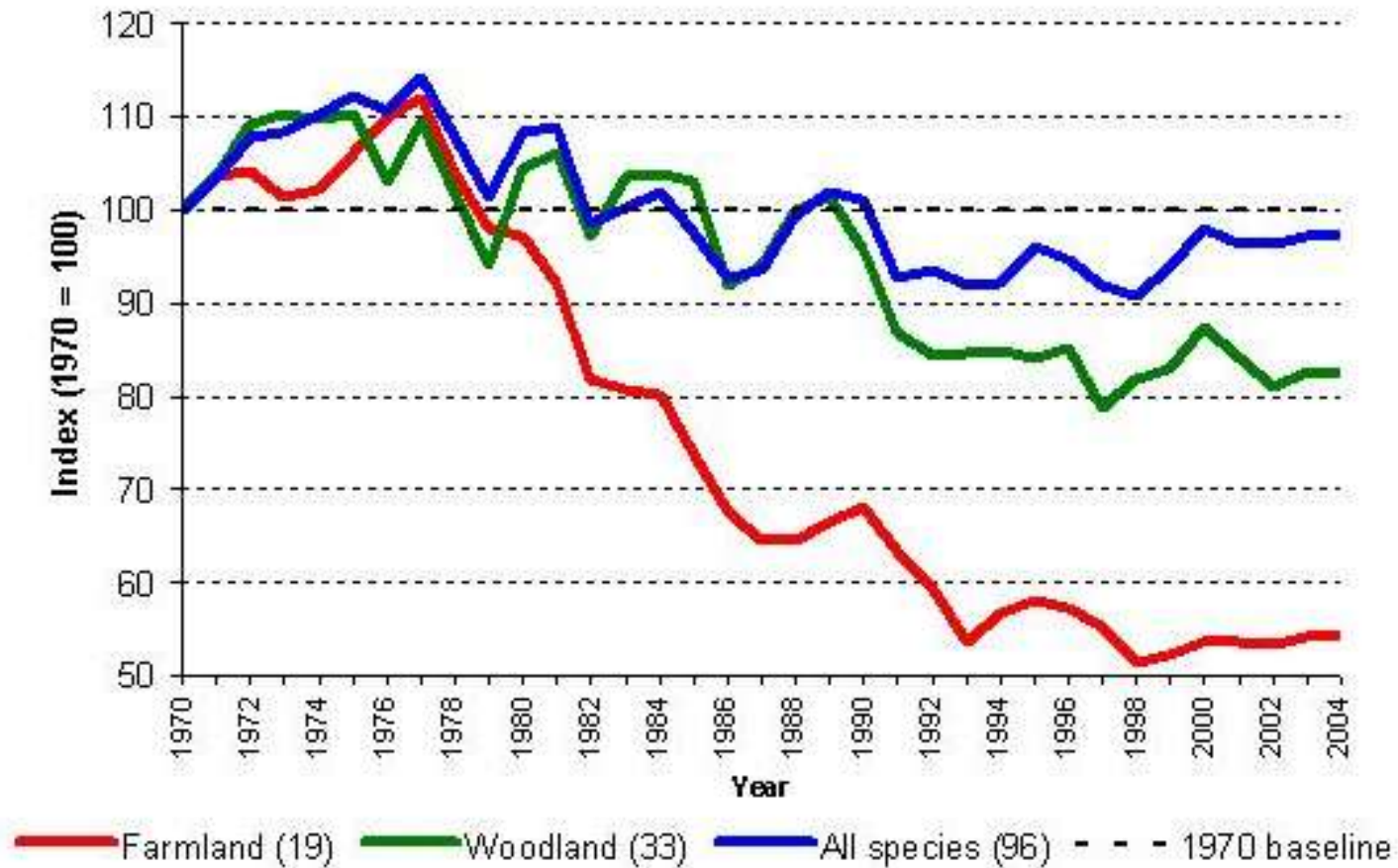
15 aðalþættir (og ótal undirþættir)

Einföld mynd af vistkerfi Íslands

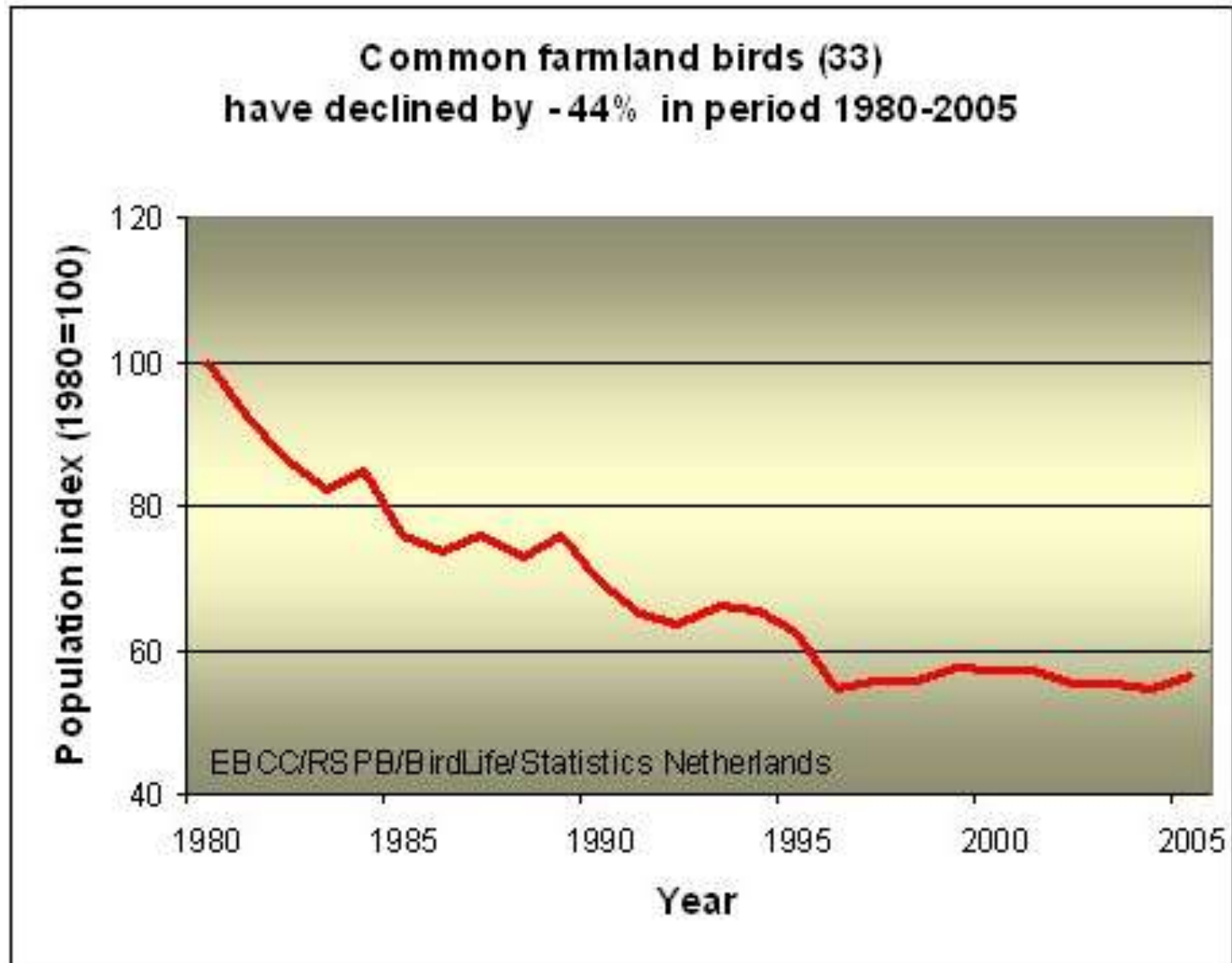

Fuglar eru ávitar á sjálfbæra þróun/landnýtingu www.ebcc.info

Fækkun fugla í Bretlandi

Ein vísitala úr 20 Evrópulöndum

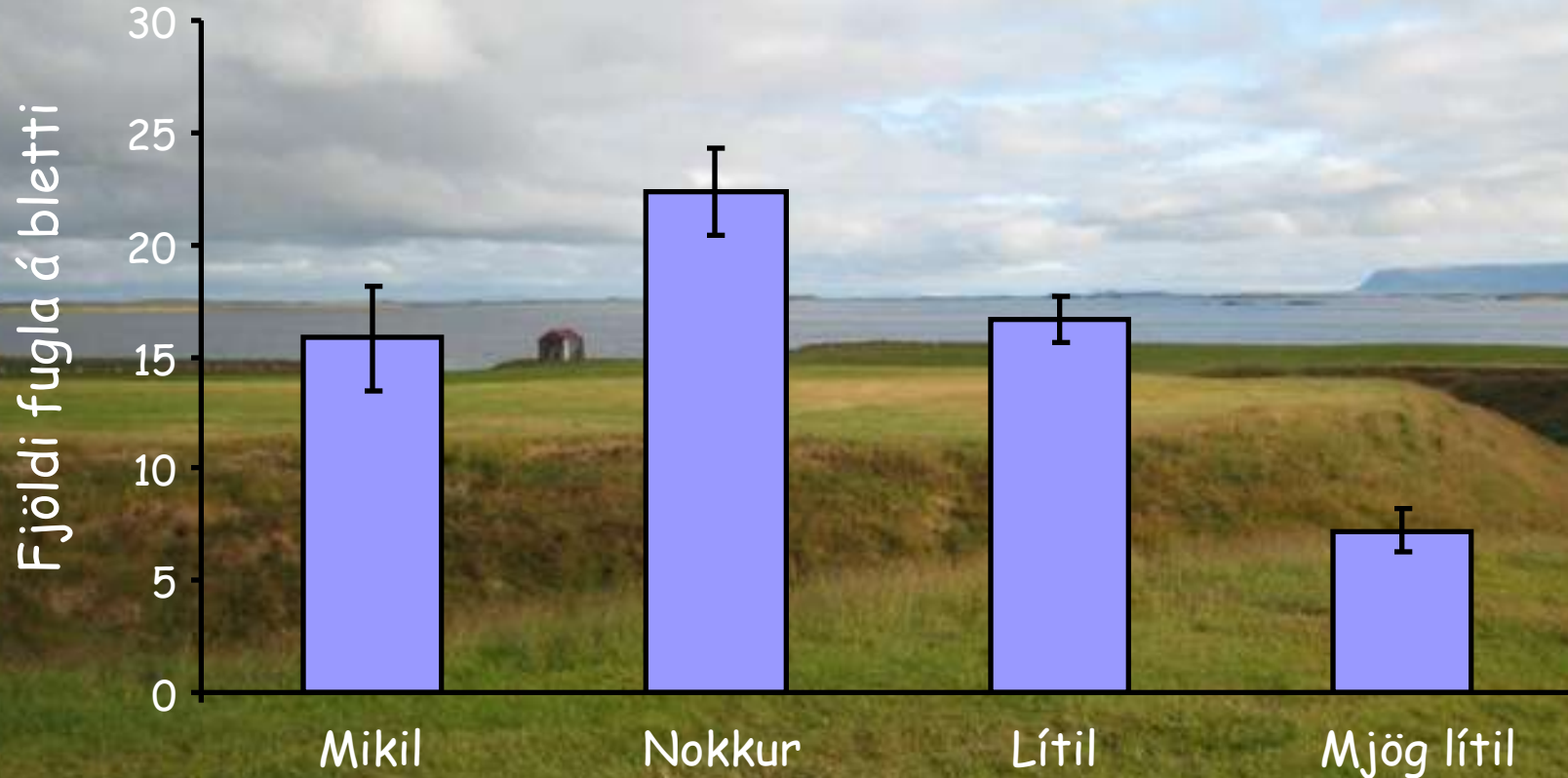

Breytingar á fuglastofnum endurspeglar aukna ákefð í landnýtingu sem hefur víðtæk áhrif á fólk og lífsskilyrði til framtíðar

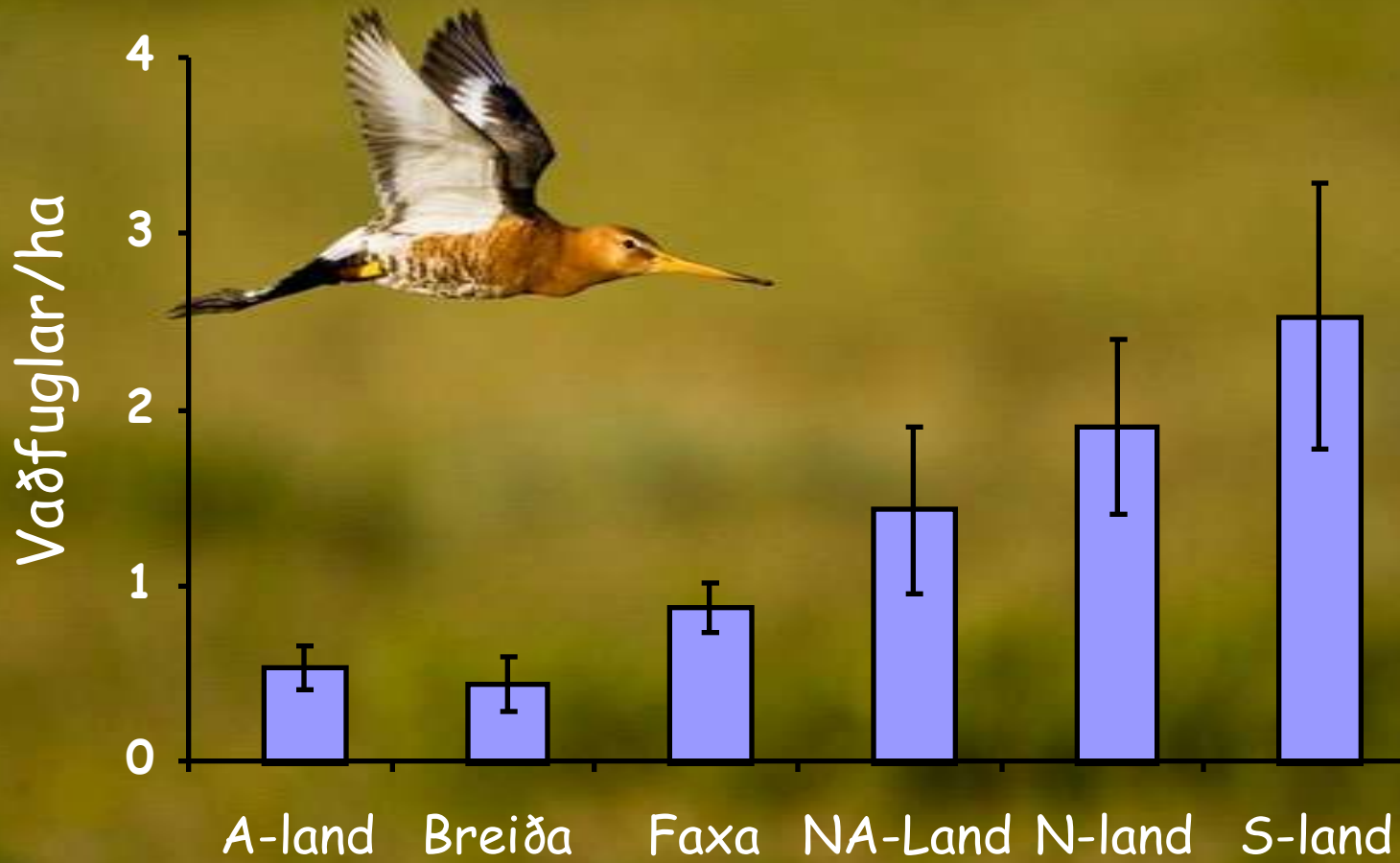
- Samlagningaráhrif ólíkra en tengdra þátta leiða til hnignunar vistkerfa. Sjá t.d. www.fao.org.
- Nokkrir helstu þættir:
  - Landbúttun (habitat fragmentation)
  - Breytingar á vatnafari
  - Aukið flatarmál undir ræktun og iðnað
    - Uppskerutími lengri
    - Mengun í lofti og jarðvegi
    - Tap næringarefna
    - Þjöppun jarðvegs

En hver er staðan hér?

Ákefð landbúnaðar á Vesturlandi

Meðalþéttleiki vaðfugla í votlendi - landshlutabundinn munur

Aðilar landnotkunar

Landeigendur

Sveitarfélög

Almennigur

Sérstaða Íslands

- Verulegt rými sem eftir er að ráðstafa. Einstætt tækifæri til að skapa og viðhalda sérstöðu.
- Myndi spara verulega fjármuni í framtíðinni að forðast þau vandamál sem of áköf nýting lands felur í sér.

Samkeppnishæfni þjóða

- *"The Competitive Advantage of Nations"*
  - Michael Porter, Harvard
  - "Árangur og samkeppnishæfni þjóða byggist á sérstöðu þeirra"

Tækifæri og takmarkanir

- Takmarkanir

- Vanda þarf ráðstöfun lands
- Ákveða þarf fyrir hverja á að stýra landnýtingu
- Vafasamt að einhæfar efnahagslegar forsendur landnýtingar stuðli að bættum lífsgæðum til lengri tíma. Ólínulegt samband.

- Tækifæri

- Ísland hefur verulega sérstöðu sem felst einkum í einstöku tækifæri til að endurtaka ekki þau mistök sem nágrannarþjóðir gerðu í landnotkun á síðustu öld.
- Gefa efnahagslegar þrengingar umhugsunarfrest?

Þessir fá bestu þakkir fyrir hjálpina

- Garðar Þorfinnsson, Pétur Halldórsson, Jónas Páll Jónasson, Jóhann Óli Hilmarsson og Daníel Bergmann

